

**РЕЦЕНЗІЯ**  
**на дисертаційну роботу**  
**Сорокіної Альони Миколаївни**  
**«Підвищення ефективності функціонування підприємств кондитерської**  
**галузі»,**  
**подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за**  
**спеціальністю на здобуття наукового ступеня доктора філософії за**  
**спеціальністю 051 Економіка з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові**  
**науки**

**1. Актуальність обраної теми дисертації**

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена необхідністю підвищення ефективності функціонування підприємств кондитерської галузі України в умовах тривалої економічної нестабільності, зумовленої воєнними діями, руйнуванням логістичних зв'язків, дефіцитом сировини та енергоресурсів, а також зміною споживчого попиту. Кондитерська галузь, як складова продовольчої безпеки та експортного потенціалу, вимагає адаптації до кризових умов шляхом запровадження нових управлінських моделей, оптимізації витрат і забезпечення стійкості виробництва.

Дослідження обґрунтоване на системному аналізі внутрішніх і зовнішніх факторів впливу та враховує сучасні тенденції цифровізації, сталого розвитку, інноваційного оновлення підприємств. Тематика роботи повністю відповідає сучасним викликам економічної науки і практики, інтегрується в наукові пріоритети держави та має значну теоретичну і прикладну цінність для відновлення національного виробництва в післявоєнний період.

**2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами**

Дослідження виконане у межах ініціативної науково-дослідної теми кафедри економіки, менеджменту та адміністрування Херсонського державного університету «Стратегічне управління економічною діяльністю підприємств у контексті сталого розвитку» (шифр державної реєстрації – 0123U104063) та в межах ініціативної науково-дослідної теми кафедри фінансів, обліку та підприємництва Херсонського державного університету «Конкурентоспроможні механізми забезпечення інвестиційно-інноваційної

діяльності підприємств в умовах світової економічної кризи» (шифр державної реєстрації – 0123U102175). Тематика дисертації безпосередньо узгоджується із завданнями вказаної теми, зокрема щодо формування адаптивних стратегій управління в умовах невизначеності та розроблення інструментарію сталого розвитку виробничих систем.

### **3. Наукова новизна одержаних результатів**

У роботі одержано ряд нових наукових результатів, які свідчать про самостійність дослідження та творчий підхід здобувача. Зокрема, вперше запропоновано економіко-виробничу модель оптимізації функціонування підприємств кондитерської галузі, яка базується на регресійному аналізі взаємозв'язку між операційними витратами та обсягами виробництва в умовах обмежених ресурсів. Удосконалено структурну модель оцінки ефективності функціонування підприємств із деталізацією її складових. Отримали подальший розвиток підходи до трактування поняття ефективності як інтегрованого результату взаємодії ресурсної, управлінської, виробничої, інноваційної та логістичної підсистем підприємства.

### **4. Практична значимість отриманих результатів та їх упровадження в практику**

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування запропонованої методики оцінювання ефективності для діагностики стану підприємств галузі, а також розробки управлінських рішень у кризових умовах. Результати дослідження було успішно впроваджено в діяльності Департаменту розвитку економіки Херсонської обласної державної адміністрації, Херсонську торгово-промислову палату, а також використано в освітньому процесі Херсонського державного університету при викладанні дисциплін економічного спрямування. Це свідчить про практичну значущість і прикладний характер наукових напрацювань.

### **5. Наукова обґрунтованість результатів дослідження**

Результати, представлені в дисертації, мають належний рівень наукової обґрунтованості, що підтверджується логічною структурою дослідження,

коректним застосуванням методологічного апарату та глибоким аналізом емпіричного матеріалу. Авторка вдало поєднує теоретичні підходи з прикладними методами аналізу, зокрема використовує економіко-математичне моделювання, регресійний аналіз, системну оцінку ефективності за групами індикаторів, що дозволяє комплексно дослідити функціонування підприємств у кризових умовах.

У роботі простежується чітка відповідність між поставленими завданнями, методами дослідження та отриманими результатами. Наукові положення логічно виведені з аналізу статистичних, фінансових та управлінських даних, а висновки – належним чином аргументовані. Залучення репрезентативної вибірки підприємств галузі та використання сучасного аналітичного інструментарію посилює достовірність результатів і підтверджує їх практичну придатність.

## **6. Повнота викладення наукових положень та висновків в опублікованих працях**

Результати дослідження оприлюднено у 26 наукових публікаціях, серед яких 12 – у фахових виданнях, 2 розділи – у колективних монографіях, решта – у матеріалах міжнародних і всеукраїнських конференцій. Опубліковані матеріали повністю відображають структуру й основні ідеї дисертації, що засвідчує відповідність вимогам щодо апробації наукових результатів.

## **7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертації**

Дисертаційна робота Сорокіної А.М. має логічно побудовану структуру, що включає: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Перший розділ присвячений теоретико-методичним засадам ефективного функціонування підприємств кондитерської галузі. У другому розділі здійснено аналіз сучасного стану, тенденцій розвитку та оцінки ефективності підприємств галузі. У третьому розділі запропоновано організаційно-економічний інструментарій підвищення ефективності та побудовано економіко-виробничу модель.

Як і кожне наукове дослідження, дисертаційна робота також містить низку зауважень і дискусійних положень, які потребують врахування:

1. У першому розділі авторка значну увагу приділяє різним підходам до трактування поняття «ефективність», що хоча й обґрунтовано з наукової точки зору, однак частково перевантажує вступну теоретичну частину та зменшує акцент на галузеву специфіку.

2. У другому розділі доцільним виглядало б глибше порівняння ефективності підприємств за критеріями регіонального розташування, масштабів діяльності та форми власності, що дозволило б уточнити системні відмінності в управлінських підходах.

3. У дисертації доцільно було б ширше розглянути зовнішні макроекономічні та інституційні чинники (зокрема, регуляторну політику, торговельні бар'єри, цінову нестабільність), які суттєво впливають на ефективність підприємств у воєнний час.

4. У частині розробки управлінських рекомендацій переважає описовий характер. Було б доцільно посилити їх кількісною оцінкою ефективності запропонованих заходів або моделюванням їх впливу.

5. Окремі положення, пов'язані з цифровізацією управління, заслуговують більш детального розкриття, зокрема в частині можливого застосування сучасних цифрових інструментів (ERP, CRM, BI-аналітики) для підвищення ефективності.

6. У роботі наявні поодинокі стилістичні та редакційні недоліки, незначні орфографічні помилки та неузгодженості в оформленні списку літератури, які не впливають на науковий рівень, але потребують виправлення.

Наведені зауваження мають конструктивний характер і не знижують загальної теоретичної та практичної цінності дисертаційної роботи. Робота відповідає вимогам, а її результати становлять вагомий внесок у наукове обґрунтування та практичне забезпечення ефективного функціонування підприємств кондитерської галузі в умовах кризових трансформацій.

## **8. Рекомендації щодо впровадження результатів дисертаційного дослідження в практику**

Результати дисертаційного дослідження Сорокіної А.М. мають вагомe прикладне значення та можуть бути ефективно використані в різних напрямх практичної діяльності підприємств кондитерської галузі, органів економічного управління, галузевих асоціацій, а також в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Зокрема, запропонована у роботі багаторівнева система оцінки ефективності функціонування підприємств із використанням одиничних та інтегральних показників може бути впроваджена як інструмент внутрішнього аудиту, стратегічного планування та моніторингу виробничо-фінансової діяльності підприємств. Такий підхід дозволить суб'єктам господарювання своєчасно ідентифікувати критичні зони втрат, приймати обґрунтовані управлінські рішення та підвищувати загальну адаптивність до динамічних змін зовнішнього середовища.

Економіко-виробнича модель оптимізації витрат, розроблена авторкою на основі регресійного аналізу, може використовуватись для прогнозування ефективних обсягів виробництва залежно від наявних ресурсів, що є особливо актуальним в умовах воєнного стану, дефіциту сировини та енергетичних обмежень. Застосування цієї моделі сприятиме підвищенню економічної стабільності підприємств, зниженню операційних витрат та збереженню виробничого потенціалу.

Практичне значення мають також рекомендації щодо формування адаптивних стратегій розвитку підприємств на основі аналізу ринкової активності, інноваційної динаміки та логістичної ефективності. Їх можна використовувати при розробці стратегічних програм підприємств, локальних програм підтримки малого і середнього бізнесу в галузі харчової промисловості, а також у післявоєнному відновленні регіонів.

Крім того, теоретико-методичні положення та авторські підходи, викладені у дисертації, можуть бути інтегровані в освітні програми підготовки

фахівців економічного профілю, зокрема при викладанні дисциплін «Економіка підприємства», «Антикризове управління», «Стратегічний менеджмент», «Економіка харчової промисловості» тощо.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження мають широкі можливості практичного застосування як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так і в межах державної економічної політики підтримки галузей, що постраждали внаслідок збройної агресії.

#### **9. Відповідність дисертації встановленим вимогам**

Загальна оцінка рецензованої дисертації є позитивною. Дисертаційна робота Сорокіної Альони Миколаївни «Підвищення ефективності функціонування підприємств кондитерської галузі» є актуальним, науково обґрунтованим і завершеним дослідженням, що поєднує ґрунтовну теоретичну основу з прикладним аналітичним інструментарієм, спрямованим на вирішення складних завдань адаптації підприємств харчової промисловості до умов економічної та безпекової нестабільності.

Наукові результати дисертації містять елементи новизни, мають теоретичне значення для розвитку економічної науки в частині удосконалення підходів до оцінювання ефективності підприємств, а також прикладне значення для практики управління в умовах воєнного та післявоєнного періодів. Положення, сформульовані у дисертації, належно апробовані авторкою у 26 публікаціях, серед яких фахові наукові статті, розділи монографій і матеріали конференцій. Висновки чітко відповідають поставленій меті та завданням, а методика дослідження ґрунтується на сучасному науковому апараті.

Дисертація виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на використані джерела, запозичені результати належним чином оформлено, а самостійність дослідження не викликає сумнівів.

Дисертація Сорокіної Альони Миколаївни відповідає всім встановленим вимогам, зокрема:

- пунктам 6–9 Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 341 від 21.03.2022 р. та № 502 від 19.05.2023 р.);

- Наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН № 759 від 31.05.2019 р.).

Ураховуючи викладене, дисертаційна робота може бути допущена до публічного захисту, а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 Економіка з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

**Рецензентка:**

Докторка економічних наук,  
доцентка, завідувачка кафедрою  
фінансів, обліку та підприємництва  
Херсонського державного  
університету



Вікторія ПЕТРЕНКО